

brățișează o perioadă istorică imensă: paleolitic și pînă la anul 102 e.n. cînd, în urma războiului dintre romani și daci, o parte a teritoriului bănățean a intrat în componența Imperiului roman.

„O monografie care să înfățișeze Banatul în lumina descoperirilor arheologice, apreciază în prefața volumului profesorul universitar Hadrian Daicoviciu, *devenise de multă vreme necesară*”. Într-adevăr astăzi nu se mai poate spune că Banatul este o zonă puțin cercetată și cunoscută din punct de vedere arheologic. Cercetările arheologilor români, iugoslavi și maghiari au completat, în ultimele decenii mai ales, numeroasele lacune. Dealtfel, nici informațiile mai vechi nu erau chiar atît de puține; ele erau însă risipite prin publicații diverse, adeseori puțin cunoscute, uneori dispărute cu ani în urmă și deci greu accesibile. Vechile știri, îmbinate cu noile rezultate ale cercetării, se cereau sistematizate, ordonate și mai cu seamă, temeinic exploatate din punct de vedere istoric. Realizarea unei asemenea dificile operațiuni și-a asumat-o Liviu Mărghită, iar rezultatele eforturilor sale, așa cum sînt ele concretizate în acest volum, merită cele mai favorabile aprecieri. Dintr-un uriaș volum de date, informații și interpretări autorul a reușit să discearnă esențialul, să formuleze interpretări proprii, bine argumentate științific, pe care le-a turnat într-o frază clară, concisă.

Acest prim volum al lucrării este structurat în cinci capitole, capitole care reprezintă, dealtfel, epocile istorice parcurse de societatea omenească de pe acest teritoriu nord-dunărean în dezvoltarea sa pe o perioadă de peste 100 000 de ani de neîntreruptă locuire. Debutînd cu prezentarea celor mai vechi urme de locuire umană — cele din epoca paleolitică (Capitolul I, *Străveche vatră de locuire*), autorul insistă, în continuare, asupra evoluției pe care a înregistrat-o societatea bănățeană în perioadele neoliticului și eneoliticului (în capitolul II, *Agricultura și creșterea animalelor, ocupații ale omului eneolitic de pe cuprinsul bănățean*). Bogat argumentate sînt capitolele referitoare la impresionanta evoluție a societății în perioadele civilizației aramei, bronzului și fierului, dezvoltare multilaterală — economică, socială, politică, culturală — care a dus, la mijlocul mileniului I î.e.n., la constituirea poporului geto-dac, (capitolul III, *Înflorirea civilizației a aramei și bronzului, și capitolul IV, Timpuria cunoaștere a fierului și drumul spre formarea neamului daco-get*). Ultimul capitol, intitulat „*Nedezlipită parte a statului întemeiat de Burebista*”, analizează evoluția societății geto-dace din aria bănățeană în epoca statului dac de la Burebista la Decebal. În această perioadă, relevă autorul, teritoriul bănățean, făcînd parte din statul dac a fost martorul unor impor-

tante evenimente politice și militare, iar numeroase mărturii arheologice descoperite în zonă relevă importanța sa economică, comercială și strategică deosebită. Fiind zona de contact a statului dac cu Imperiul roman — ajuns în secolul I e.n., la Dunăre — pe aici au trecut armatele romane în timpul confruntărilor cu dacii. Capitolul se încheie prin prezentarea războiului dintre daci și romani din anii 101–102 e.n. în urma căruia Decebal a trebuit să cedeze romanilor această parte din teritoriul statului său.

Lucrarea se încheie cu 20 de planșe cu ilustrații care, dacă numeric sînt puține raportate la cantitatea și valoarea materialului arheologic analizat —, sînt interesante și semnificative.

În ansamblu, acest volum oferă, chiar și unui nespecialist imaginea dezvoltării meleagurilor bănățene de la primele urme omenești și pînă în pragul epocii romane.

Datorită lui Liviu Mărghită și Editurii „Facla”, o excelentă lucrare pătrunde în cercurile specialiștilor și în rîndurile largi ale marelui public, stîrnind dorința și, totodată, speranța că ea va fi urmată cît mai curînd de celălalt volum, realizîndu-se astfel prima monografie asupra istoriei antice a acestor meleaguri românești.

PARASCHIV MARCU

Rodnică activitate editorială

Din capul locului trebuie să remarcăm faptul că Muzeul județean de istorie și etnografie — Vrancea-Focșani a avut în anul 1979, pe lîngă numeroase succese în munca de specialitate, o rodnică activitate din punct de vedere editorial. După ce la începutul anului a apărut primul volum din culegerea „Studii și comunicări” (1978), prin care muzeul focșănean se înscrie în rîndul instituțiilor muzeale cu publicații periodice, au văzut lumina tiparului, prin grija colectivului de muzeografi de aici, alte trei lucrări. Este vorba de ghidurile „Monumentele eroilor din județul Vrancea în lupta pentru independență”, „Rezervația etnografică” și de cel de-al doilea vo-

lume al culegerii „Studii și comunicări (1979)”.

Ținînd seama atît de lipsa de tradiție în domeniul activității editoriale cît și de numărul redus de specialiști ce activează la Muzeul județean de istorie și etnografie — Vrancea-Focșani, s-a depus un efort susținut pentru apariția acestor publicații, pentru a li se asigura o ținută științifică și grafică corespunzătoare. Colectivul muzeului s-a orientat în mod judicios spre editarea atît a unor lucrări destinate marelui public (ghidurile) cît și a unor volume adresate, cu precădere, specialiștilor și tuturor celor interesați în cunoașterea, mai în amănunt, a istoriei și etnografiei județului (culegerile de „Studii și

comunicări”). Lucrările apărute constituie și un bun mijloc de popularizare a unor secții ale muzeului și, în general, pentru cunoașterea multiplelor activități ce se desfășoară în cadrul acestei instituții.

Ghidul „Monumentele eroilor din județul Vrancea în lupta pentru independență”, alcătuit de Lelia Pavel și Dumitru Huțanu, fotografii Mircea Tănase, prezintă însemnele de slavă și recunoștință veșnică ridicate de urmași tuturor acelor care s-au jertfit pentru suveranitatea și unitatea patriei. Ghidul constituie totodată un repertoriu al monumentelor de acest tip din județ, oferind date despre dimensiunile fiecărui monument, elementele artistice cu

care a fost decorat, starea de conservare, existența sau inexistența unei zone de protecție a monumentului etc.

Autorii în *Introducere* trec în revistă principalele momente ale istoriei acestor meleaguri, care au prilejuit ridicarea de monumente, începînd cu anul 1574, cînd la Jiliștea, mica oștire română, condusă de domnitorul Ioan Vodă cel Viteaz a obținut o strălucită victorie în fața puhoiului otoman, continuînd cu anul 1859, cu anii războiului pentru independență — 1877—1879, apoi cu lupta plină de dăruire și eroism pentru alungarea de pe pămîntul patriei a cîmpăturilor în timpul primului război mondial — 1916—1918 și încheind cu lupta desfășurată sub conducerea P.C.R. pentru libertate socială și națională în anii 1944—1945.

Ținînd seama că lucrarea se adresează cu precădere turiștilor, prezentarea monumentelor a fost făcută pe localități în ordine alfabetică. Ea cuprinde o hartă a județului pe care sînt consemnate monumentele în funcție de principalele artere rutiere și feroviare, 34 de imagini alb-negru, un indice al localităților pe raza cărora se află monumentele și o listă bibliografică selectivă.

Ghidul „Rezervația etnografică”, prezintă cea mai nouă secție a Muzeului județean de istorie și etnografie — Vrancea-Focșani, amplasată în Crîngul Petrești și realizată pe baza unor ample cercetări întreprinse de colectivul de specialiști care a „urmărit selectarea unităților cu trăsături etnice specifice, tipice și caracteristice care să reprezinte subzona de origine, epoca și categoria social-economică”. Redactarea a fost asigurată de — Georgeta Carcadia, Virginia Arbore, Mihai Mazilu — care au prezentat cele

două sectoare ale „Rezervației” (1. instalații tehnice țărănești și 2. gospodării și construcții de interes public) ținînd seama de cadrul geografic — zona montană, zona de deal, zona de șes — și de profilul ocupațiilor — zona viticolă. Pe lângă considerații de ordin general privind „Rezervația”, modul cum este ea structurată și zonele din care provin construcțiile, se dau o serie de amănunte referitoare la obiectivele existente ca și aprecieri ale unor oameni de știință ca — Dimitrie Cantemir, Ion Ionescu de la Brad și Nicolae Iorga — legate de Țara Vrancei și locuitorii acestor meleaguri. Ghidul cuprinde o hartă ce redă arhitectura populară tradițională și instalații ale tehnicii populare din județul Vrancea și schița „Rezervației” pe care este consemnată amplasarea fiecărui obiectiv muzeistic.

Cu o ilustrație color și alb-negru deosebit de bogată, însoțită de o grafică adecvată, realizată de Iulian Petrescu, ghidul „Rezervația etnografică” a Muzeului județean de istorie și etnografie — Vrancea-Focșani, se prezintă ca o publicație utilă vizitatorilor atît din țară cît și de peste hotare (lucrarea are un rezumat în limba franceză) și atrăgătoare în ceea ce privește aspectul.

Al doilea volum de „Studii și comunicări (1979)”, vine să confirme faptul că noua publicație a Muzeului județean de istorie și etnografie — Vrancea-Focșani, se dorește atît un instrument de lucru pus la dispoziția cercetătorilor cît și un bogat repertoriu de date și informații ce se adresează celor interesați în cunoașterea culturii materiale și spirituale realizată de oamenii acestor meleaguri din cele mai vechi timpuri și pînă în prezent. Volumul are o structură mai muzeo-

grafică decît cel precedent în sensul că pe lângă rubricile **Arheologie-istorie** și **Etnografie** apar altele noi legate strîns de activitatea specialiștilor în cadrul instituției muzeale — **Patrimoniu, Muzeografie și Cronică**. Astfel, rubricația volumului apare completă.

Nu ne propunem să facem o analiză a conținutului studiilor și comunicărilor incluse în sumar. Semnalăm faptul că volumul conține un număr de 42 articole, care aduc noi contribuții la istoria și etnografia județului, la valorificarea moștenirii culturale vîrîncene. Prin prisma preocupărilor personale am apreciat, în mod deosebit, următoarele studii: Nicolae Harțușche, *Contribuții la repertoriul arheologic al județului Vrancea*; Anton Paragină, *Un nou depozit de arme și unelte din feudalismul timpuriu descoperite pe teritoriul județului Vrancea*; Georgeta Carcadia, *Considerații privind unirea orașului Focșani*; Dumitru Huțanu, *Aspecte ale evoluției economico-sociale a orașului Focșani în anii 1918—1944*; Mircea Dumitrescu, *Considerații preliminare la o viitoare istorie a muzeografiei etnografice românești*; Virginia Arbore, *Cultivarea gustului artistic și estetic al oamenilor muncii prin intermediul unităților muzeale de etnografie și artă populară din județul Vrancea*.

Însoțit de o bogată ilustrație compusă din fotografii, schițe și hărți cel de-al II-lea volum de „Studii și comunicări (1979)” reprezintă un succes atît pe linie științifică cît și editorială a Muzeului județean de istorie și etnografie — Vrancea-Focșani. Așteptăm cu interes și alte noi apariții publicistice ale acestui muzeu.

ANGHEL PAVEL

”STUDII ȘI COMUNICĂRI”

Muzeul județean de istorie și etnografie—Vrancea, 1978, p. 260

Primul volum al Muzeului județean de istorie și etnografie — Vrancea, intitulat „Studii și comunicări”, cuprinde valoroase materiale privind *exclusiv* această zonă a țării noastre.

El are două părți. În prima sînt grupate materialele privind *arheologia și istoria*, douăsprezece studii variate ca tematică: „Un atelier de prelucrarea silexului și pietrei aparținînd culturii Boian” (Victor Bobi), „Contribuții

arheologice privind civilizația geto-dacă” (Gh. Constantinescu), „Cercetări arheologice privind secolele IV—XI” (Ioan Mitrea), „Două piese de metal din feudalismul timpuriu” (Anton Paragină), „Note din toponimia Milcovului”